

Varsinais-Suomen Helmikunnat 2-hanke vuosille 2023-2024

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 16.11.2022 § 67

98/11.01.04.01/2022

Valmistelija

Ympäristöpäällikkö Saija Kajala 4.11.2022

Helmi-ohjelma on ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteinen ohjelma. Ohjelmaa toteuttavat ELY-keskukset, Metsähallitus, Suomen ympäristökeskus, Suomen metsäkeskus, Suomen riistakeskus sekä kunnat ja järjestöt. Helmi-ohjelman keskeinen tavoite on tarkastella elinympäristöjä ja niiden tarvitsemia ennallistamis- ja hoitotoimia laajoina kokonaisuuksina ja usean toimijan yhteistyönä. Ohjelman toimet perustuvat maanomistajien vapaaehtoisuuteen.

Elinympäristöjen tilaa parantaville hankkeille voidaan myöntää avustusta Kunta- ja Järjestö-Helmi-avustushakujen kautta. Avustusta voidaan myöntää kuntien, yhdistysten, säätiöiden ja vesiosuuskuntien luonnon monimuotoisuutta edistäville hankkeille. Avustettavien hankkeiden tulee sisältää konkreettisia ennallistamis-, kunnostus- tai hoitotoimia elinympäristöjen tilan parantamiseksi. Kunta-Helmi ja Järjestö-Helmi -avustushauissa valtionavustuspäätökset tekee Uudenmaan ELY-keskus.

Naantalin kaupunki on ollut mukana vuosina 2021-2022 Varsinais-Suomen Helmikunnat -hankkeessa, joka oli Valonian ja seitsemän kunnan yhteishanke. Kyseisessä hankkeessa Naantalin osalta peruskunnostettiin Villan tilan kedot (kaksi osa-alueetta), Viialan niityt (kolme osa-alueetta) ja Kailon katajaketo. Lisäksi Naantalin kaupunki on mukana vuosina 2022-2023 toteutettavassa Ruokohelmi-hankkeessa, joka on samoin yhteishanke muutaman kunnan ja Turun Ammattikorkeakoulun kanssa, ja Järjestöhelmi-hankkeessa ProLuolalanjärvi ry:n kanssa Luolalanjärven katajakedon kunnostamiseksi. Ruokohelmi-hankkeen kohde Naantalin kaupungin osalta on Ruokorauman merenrantaniitty, jossa tavoitteena on toteuttaa peruskunnostustoimenpiteenä maaruovikon jysintä tai niitto, jonka jälkeen kohde kelpaa paremmin laiduneläimille. Kaikissa edellä mainituissa hankkeissa on saatu tietoa kaupungin omistamien perinnebiotooppien nykytilasta kohteissa hankkeen aikana tehtävin luontoinventoinnein, ja kohteille on laadittu hoitosuunnitelmat ja tehty peruskunnostus- ja hoitotoimenpiteitä hankerahoituksen turvin.

Naantalin kaupungin ympäristöohjelman 2020-2024 mukaisena toimenpiteenä on kartoittaa kaupungin mailla olevat perinnebiotoopit ja laatia niille hoitosuunnitelmat. Kaupungilla on joitakin perinnebiotooppikohteita, joiden osalta kustannustehokkainta jatkohoidon kannalta on tarjota kohteita laidunkäyttöön.

Lisäksi kaupunki on päättänyt Saaristomeren tilaa parantavana toimenpiteenään, että kaupungin mailla olevat mereen laskevat puroalueet kartoitetaan ja niiden lähiympäristöt voitaisiin ehdottaa Metso-ohjelmaan.

Vuoden 2022 avustushakukierros oli käynnissä 15.9.-31.10.2022 välisenä aikana. Yhdessä Valonian, Kaarinan, Liedon, Paimion, Raision, Salon,

Someron ja Uudenkaupungin kaupunkien kanssa päätettiin tehdä uusi yhteishankehakemus. Helmikunnat 2- hankkeessa vuosina 2023-2024 jatketaan Valonian ja Varsinais-Suomen kuntien vuosien 2020-2022 aikana toteuttamaa Helmikunnat-hanketta. Valonia toimii hankkeessa asiantuntija-apuna sekä Varsinais-Suomen kuntien Helmi-hankkeita yhdistävänä koordinaattorina. Laajalla kuntaverkostolla edesautetaan tiedonvaihtoa kuntien kesken. Helmikunnat 1-hanke painottui erityisesti kuntien hankeosaamisen kehittämiseen luonnonhoitotöiden toteuttamisessa sekä perinnebiotooppien hoidon edistämiseen kunnissa. Lisäksi kehitettiin kuntien ympäristöviestintää. Helmikunnat 2-hankkeessa jatketaan hyväksi havaittua yhteistyömallia kuntien ja Valonian välillä luonnonhoitotoimien toteuttamiseksi helmielinympäristöissä. Lisäksi hankkeen tärkeä tavoite on kuntien omistamilla alueilla olevien pienvesi- ja rantaluontokunnostusten edistäminen sekä pienvesitiedon hallinnan ja pienvesiin liittyvän kunnostusosaamisen kehittäminen.

Naantalin kaupungin osalta haettavia yksittäisiä kohteita ovat:

- Pakinaisten kedot
- Vaarjoen haka
- Kailon katajaketo
- Ruokorauman merenrantaniitty

Lisäksi Naantali osallistuu Valonian päävastuulla olevaan pienvesihankkeeseen. Pienvesityöpakettiin osallistumalla toteutuu kaupungin aiemmin jo suunnittelema, mutta toistaiseksi vielä toteutumaton pienvesi-inventointitavoite.

Hoitokohteiden rajauksissa on otettu huomioon alueiden nykyinen asemakaavatilanne. Pakinaisten, Vaarjoen ja Ruokorauman osalta tavoitteena on Kuntahelmi 2-hankkeen aikana toteuttaa kohteille lammaslaitumet. Ilman aitausta kohteet eivät ole sellaisenaan laidunnettavissa. Kailon katajakedon osalta hankkeen aikana poistettaisiin vielä siellä sijaitseva kedon hoitoa haittaava verkkoaita.

Avustuksen myöntäminen perustuu kokonaisharkintaan ja arviointiin hankkeiden odotetusta vaikuttavuudesta luonnon monimuotoisuuden tilan parantamiseksi. Avustusta myönnetään enintään 80 % hankkeen toteutuneista hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Omarahoitusosuudeksi hyväksytään hankkeeseen käytettyä työpanosta ja siitä aiheutuvia henkilöstökustannuksia.

Nyt haettava hanke tukee hyvin Naantalin kaupungin ympäristöohjelmassa määriteltyä tavoitetta luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi.

Esityslistan oheismateriaalina on tarkempi hankesuunnitelma kohteittain.

Oheismateriaali: Hankesuunnitelma Naantali 2022

Esittelijä	Ympäristöpäällikkö
Päätösehdotus	Naantalin kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunta päättää, että Naantalin kaupunki osallistuu Varsinais-Suomen Helmikunnat 2-hankkeeseen vuosina 2023-2024.
Kokouskäsitely	Merkittiin, että kaupunginhallituksen edustaja Markku Tuuna poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen.
Päätös	Ympäristöpäällikön päätösehdotus hyväksyttiin.